

YAPONIYADA POLITSIYA TOMONIDAN AHOLI ORASIDA OMMAVIY NOROZILIKKA SABAB BO'LAYOTGAN HOLATLARNI BARVAQT ANIQLASH VA ULARGA QARSHI KURASHISH BO'YICHA FAOLIYATNI TASHKIL ETISH

Omonov Akromjon Usmonjonovich

O'zbekiston Respublikasi IIV Akademiyasi
magistratura tinglovchisi, podpolkovnik
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20527850>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 26-may 2026 yil
Ma'qullandi: 28-may 2026 yil
Nashr qilindi: 30-may 2026 yil

KEYWORDS

Yaponiya politsiyasi, jamoat xavfsizligi, ommaviy norozilik, profilaktika, Koban tizimi, Chuzaysho, ijtimoiy monitoring, huquqbuzarliklar profilaktikasi, jamoatchilik bilan hamkorlik, raqamli monitoring, ijtimoiy tarmoqlar, xavflarni barvaqt aniqlash, politsiya faoliyati, jamoat tartibi, profilaktika inspektori.

ABSTRACT

Mazkur maqolada Yaponiyada politsiya tomonidan aholi orasida ommaviy norozilikka sabab bo'layotgan holatlarni barvaqt aniqlash va ularga qarshi kurashish faoliyatining tashkiliy-huquqiy asoslari tahlil qilingan. Tadqiqotda Yaponiya politsiya tizimining jamoat xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan profilaktik yo'nalishlari, xususan, "Koban" va "Chuzaysho" politsiya punktlari faoliyati, aholi kayfiyatini monitoring qilish mexanizmlari, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli axborot muhitini tahlil qilish amaliyoti hamda ommaviy tadbirlar xavfsizligini ta'minlash bo'yicha tajribasi o'rganilgan. Shuningdek, ommaviy noroziliklarni keltirib chiqaruvchi ijtimoiy omillarni barvaqt aniqlash, ularning oldini olishda politsiya va jamoatchilik hamkorligining ahamiyati yoritilgan. Yaponiya tajribasi asosida O'zbekistonda huquqbuzarliklar profilaktikasi va jamoat xavfsizligini ta'minlash tizimini takomillashtirishga qaratilgan ilmiy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Bugungi kunda dunyo mamlakatlari oldida turgan muhim vazifalardan biri jamoat xavfsizligini ta'minlash, aholi orasida turli ijtimoiy keskinliklar kelib chiqishining oldini olish hamda ommaviy noroziliklarga sabab bo'luvchi omillarni barvaqt aniqlash hisoblanadi. Globallashuv jarayonlari, axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi, ijtimoiy tarmoqlar ta'sirining ortishi, aholi migratsiyasining kuchayishi va turli tashqi axborot ta'sirlarining kengayishi natijasida jamoat xavfsizligiga tahdid soluvchi omillar ko'lami ham kengayib bormoqda. Ayniqsa, ijtimoiy noroziliklarning tez sur'atlarda tarqalishi va qisqa vaqt ichida ommaviy tus olishi huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatiga nisbatan yangi talablarni yuzaga keltirmoqda. Shu nuqtayi nazardan profilaktik faoliyatni kuchaytirish, xavflarni erta bosqichda aniqlash va ularni bartaraf etish mexanizmlarini takomillashtirish davlat boshqaruvining ustuvor vazifalaridan biriga aylangan [1].

Xorijiy mamlakatlar tajribasini tahlil qilish shuni ko'rsatadiki, aholi o'rtasida ommaviy noroziliklarning kelib chiqish sabablarini barvaqt aniqlash va ularni bartaraf etish borasida Yaponiya politsiyasi faoliyati alohida ahamiyatga ega. Mazkur davlatda jamoat xavfsizligini ta'minlashning o'ziga xos modeli shakllangan bo'lib, u birinchi navbatda huquqbuzarliklarning

oldini olish, aholi bilan doimiy muloqot o'rnatish va jamoatchilik ishtirokini ta'minlashga qaratilganligi bilan ajralib turadi [2].

Yaponiyada politsiya tizimining shakllanishi mamlakatning tarixiy taraqqiyoti bilan uzviy bog'liq. Ikkinchi jahon urushi tugaganidan keyin mamlakatda demokratik boshqaruv tamoyillari asosida huquqni muhofaza qilish organlari faoliyati qayta tashkil etildi. Xususan, politsiya organlarining aholiga xizmat ko'rsatuvchi va jamoatchilik manfaatlarini himoya qiluvchi institut sifatida faoliyat yuritishiga alohida e'tibor qaratildi. Natijada politsiya va aholi o'rtasida yuqori darajadagi o'zaro ishonch muhiti shakllandi. Bugungi kunda aynan ushbu ishonch Yaponiyada jinoyatchilik darajasining nisbatan past bo'lishi va ommaviy tartibsizliklarning kam uchrashiga xizmat qilayotgan muhim omillardan biri sifatida baholanadi [3].

Milliy politsiya agentligi mamlakatdagi barcha politsiya organlari faoliyatini muvofiqlashtiruvchi markaziy davlat organi hisoblanadi. Uning asosiy vazifalari jamoat tartibini saqlash, jinoyatchilikka qarshi kurashish, terrorizm va ekstremizmning oldini olish, aholi xavfsizligini ta'minlash hamda ommaviy noroziliklarga sabab bo'luvchi omillarni bartaraf etishdan iborat [4]. Shu bilan birga, politsiya faoliyatida profilaktik chora-tadbirlarga ustuvor ahamiyat beriladi. Bunda huquqbuzarlik yoki ijtimoiy keskinlik oqibatlarini bartaraf etishdan ko'ra, ularning kelib chiqish sabablarini aniqlash va oldini olish samaraliroq deb hisoblanadi.

Yaponiyada aholi orasida ommaviy norozilikka sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlar bir nechta asosiy toifalarga ajratiladi. Bular iqtisodiy muammolar, ishsizlik, mehnat munosabatlari bilan bog'liq nizolar, ekologik muammolar, ijtimoiy tengsizlik, migratsiya jarayonlari, mahalliy ahamiyatga ega bo'lgan qurilish yoki infratuzilma loyihalariga nisbatan aholi e'tirozlari hamda turli siyosiy qarorlar natijasida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan norozilik kayfiyatlaridir [5]. Politsiya mazkur omillarni muntazam tahlil qilib boradi va ularning ommaviy tus olish ehtimolini baholaydi.

Mazkur yo'nalishda Yaponiya tajribasining asosiy xususiyati shundaki, politsiya faqat kuch ishlatuvchi davlat organi sifatida emas, balki aholi bilan muloqot qiluvchi, ularning muammolarini o'rganuvchi va jamoatchilik fikrini davlat boshqaruvi tizimiga yetkazuvchi institut sifatida ham faoliyat yuritadi. Buning uchun mamlakatda politsiya xodimlarining aholi bilan muloqot qilish madaniyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratiladi. Har bir politsiya xodimi nafaqat huquqiy bilimlarga, balki psixologiya, konfliktologiya va kommunikatsiya sohalari bo'yicha ham maxsus tayyorgarlikka ega bo'lishi talab etiladi [6].

Yaponiyada aholi orasida ijtimoiy keskinliklarning oldini olishning muhim vositalaridan biri sifatida "hamkorlikdagi xavfsizlik" konsepsiyasi qo'llaniladi. Ushbu konsepsiyaga muvofiq jamoat xavfsizligini ta'minlash politsiyaning yakka vazifasi hisoblanmaydi. Mazkur jarayonga mahalliy davlat organlari, ta'lim muassasalari, fuqarolik jamiyati institutlari, tadbirkorlik subyektlari va aholining o'zi ham jalb qilinadi. Natijada ijtimoiy muammolar haqidagi axborotlar tezkor ravishda politsiyaga yetib boradi va ehtimoliy xavflar barvaqt aniqlanadi [7].

Shu bilan birga, Yaponiyada aholi kayfiyatini o'rganishning institutsional mexanizmlari ham shakllangan. Turli ijtimoiy so'rovlar, jamoatchilik fikri monitoringi, mahalliy yig'inlar, fuqarolar murojaatlari va ommaviy axborot vositalarida e'lon qilinayotgan materiallar muntazam tahlil qilinadi. Ushbu ma'lumotlar asosida muayyan hududlarda ijtimoiy keskinlik darajasi baholanadi hamda xavf guruhiga kiruvchi omillar aniqlanadi. Natijada davlat organlari tomonidan tegishli profilaktik choralar ishlab chiqiladi [1].

Ommaviy noroziliklarning zamonaviy xususiyatlaridan biri ularning raqamli makonda shakllanishidir. Bugungi kunda ijtimoiy tarmoqlar orqali turli chaqiriqlar, muhokamalar va fikrlar qisqa vaqt ichida keng auditoriyaga tarqalishi mumkin. Shu sababli Yaponiya politsiyasi axborot makonidagi jarayonlarni ham doimiy ravishda kuzatib boradi. Bunda politsiyaning asosiy maqsadi fuqarolarning huquq va erkinliklarini cheklash emas, balki jamoat xavfsizligiga tahdid solishi mumkin bo'lgan xavfli tendensiyalarni erta bosqichda aniqlashdan iborat [2].

Umuman olganda, Yaponiyada aholi orasida ommaviy norozilikka sabab bo'layotgan holatlarni barvaqt aniqlash tizimi profilaktik yondashuv, aholi bilan hamkorlik, jamoatchilik fikrini o'rganish va davlat organlari o'rtasidagi samarali axborot almashinuviga asoslangan. Bu esa mamlakatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash hamda jamoat xavfsizligini yuqori darajada saqlab turish imkonini bermoqda.

Yaponiyada aholi orasida ommaviy noroziliklarga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni barvaqt aniqlash va ularning salbiy oqibatlarini bartaraf etish tizimida "Koban" va "Chuzaysho" politsiya punktlari muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur institutlar mamlakatning huquqni muhofaza qilish tizimida o'ziga xos profilaktik mexanizm sifatida shakllangan bo'lib, ularning asosiy vazifasi politsiya va aholi o'rtasida doimiy muloqotni ta'minlash hisoblanadi [4]. Aynan ushbu tizim orqali politsiya xodimlari mahallalardagi ijtimoiy muhitni chuqur o'rganish, aholini tashvishga solayotgan muammolarni aniqlash va ehtimoliy xavflarni baholash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Kobanlar asosan shahar hududlarida joylashtirilgan kichik politsiya punktlari hisoblanib, ular aholiga eng yaqin huquqni muhofaza qiluvchi institut sifatida faoliyat yuritadi. Chuzaysho esa qishloq va chekka hududlarda tashkil etilgan politsiya punktlari bo'lib, ularda politsiya xodimlari o'z oilalari bilan yashashi ham mumkin. Bu esa hudud aholisi bilan yanada yaqin munosabatlar o'rnatish imkonini beradi [1]. Natijada politsiya xodimi hududdagi ijtimoiy muhit, fuqarolarning turmush tarzi va ularni tashvishga solayotgan masalalar haqida bevosita ma'lumotga ega bo'ladi.

Yaponiya tajribasida aholi bilan bevosita muloqot ommaviy noroziliklarning oldini olishning muhim omili sifatida baholanadi. Politsiya xodimlari muntazam ravishda xonadonlarga tashrif buyuradi, mahalla yig'ilishlarida ishtirok etadi, ta'lim muassasalari va tadbirkorlik subyektlari bilan uchrashuvlar o'tkazadi [2]. Bu orqali nafaqat huquqbuzarliklar haqida ma'lumot to'planadi, balki aholi kayfiyati va ijtimoiy muhitdagi o'zgarishlar ham o'rganiladi. Masalan, muayyan hududda ishsizlikning ortishi, mahalliy ahamiyatga ega muammolarning hal etilmasligi yoki fuqarolarning davlat idoralari faoliyatidan noroziligi kuzatilsa, politsiya bu haqda tegishli davlat organlariga axborot taqdim etadi.

Yaponiyada aholi kayfiyatini monitoring qilishning muhim vositalaridan biri fuqarolar murojaatlarini tahlil qilish hisoblanadi. Mamlakatda har yili millionlab murojaatlar politsiya organlari tomonidan qabul qilinadi va tahlil qilinadi [3]. Mazkur murojaatlarda ko'tarilgan muammolar ijtimoiy xavf darajasi bo'yicha saralanadi. Agar ma'lum bir hudud yoki sohada takrorlanuvchi shikoyatlar ko'payib borsa, bu holat ehtimoliy ijtimoiy keskinlik belgisi sifatida baholanadi.

Shu bilan birga, politsiya aholi orasida tarqalayotgan turli mish-mishlar va asossiz axborotlarning ta'sirini ham doimiy nazorat qiladi. Chunki amaliyot shuni ko'rsatadiki, ommaviy noroziliklarning aksariyati haqiqiy muammolardan tashqari, noto'g'ri yoki buzib talqin qilingan ma'lumotlar ta'sirida ham yuzaga kelishi mumkin. Shu sababli politsiya davlat

organlari va ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlikda aholiga haqqoniy ma'lumotlarni tezkor yetkazish choralari ko'radi [5].

Ommaviy noroziliklarning kelib chiqishida iqtisodiy omillar alohida ahamiyat kasb etadi. Yaponiyada politsiya iqtisodiy ko'rsatkichlarning o'zgarishi bilan bog'liq jarayonlarni ham tahlil qilib boradi. Masalan, muayyan hududda ishsizlik darajasining oshishi, ish haqining kechiktirilishi yoki yirik korxonalar faoliyatining qisqarishi aholi kayfiyatiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunday holatlarda politsiya mahalliy hokimiyat organlari bilan hamkorlikda profilaktik choralarni amalga oshiradi [7].

Yoshlar muhiti ham doimiy monitoring qilinadigan muhim sohalardan biri hisoblanadi. Chunki ijtimoiy tarmoqlardan faol foydalanuvchi yoshlar turli g'oyaviy ta'sirlarga nisbatan ko'proq moyil bo'lishi mumkin. Shu munosabat bilan politsiya ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda huquqiy targ'ibot ishlarini amalga oshiradi, profilaktik suhbatlar tashkil etadi va yoshlarning muammolarini o'rganishga qaratilgan tadbirlarni o'tkazadi [6].

Yaponiyada ommaviy noroziliklarga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni aniqlashda psixologik tahlil usullaridan ham foydalaniladi. Mutaxassislar aholi kayfiyatidagi o'zgarishlarni o'rganish, turli ijtimoiy guruhlarning munosabatini baholash va ehtimoliy xavflarni prognoz qilish bilan shug'ullanadi. Bu esa politsiyaga muayyan qarorlarni qabul qilishda ilmiy yondashuvdan foydalanish imkonini beradi [1].

Mamlakatda fuqarolarning davlat organlariga bo'lgan ishonch darajasi ham muntazam o'rganiladi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, davlat organlariga nisbatan ishonchning pasayishi ko'p hollarda ijtimoiy keskinlikning ortishiga olib keladi. Shu sababli politsiya fuqarolar bilan ochiq muloqot o'rnatish va ularning murojaatlariga tezkor munosabat bildirish orqali ishonch muhitini mustahkamlashga harakat qiladi [4].

Koban tizimi orqali to'plangan ma'lumotlar mahalliy politsiya boshqarmalarida tahlil qilinadi. Agar ma'lum bir hududda ijtimoiy keskinlik xavfi ortib borayotganligi aniqlansa, maxsus profilaktik dasturlar ishlab chiqiladi. Ular aholi bilan uchrashuvlar tashkil etish, davlat organlari ishtirokida ochiq muloqotlar o'tkazish, muammolarni hal etish bo'yicha chora-tadbirlar belgilash va huquqiy tushuntirish ishlarini kuchaytirishni o'z ichiga oladi [2].

Shunday qilib, Yaponiyada aholi orasida ommaviy noroziliklarga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni barvaqt aniqlash tizimi birinchi navbatda politsiyaning aholi bilan doimiy aloqasiga, jamoatchilik fikrini o'rganishga, profilaktik faoliyatning samarali tashkil etilishiga va davlat organlari o'rtasidagi muvofiqlashtirilgan hamkorlikka asoslanadi. Bu esa ijtimoiy ziddiyatlarning chuqurlashib ketishining oldini olish va jamoat xavfsizligini ta'minlashning muhim kafolatlaridan biri hisoblanadi.

So'nggi yillarda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasida ham yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Xususan, ijtimoiy tarmoqlar va raqamli platformalar aholi fikri shakllanadigan asosiy maydonlardan biriga aylangan. Shu bois Yaponiya politsiyasi tomonidan aholi orasida ommaviy noroziliklarga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni aniqlashda raqamli axborot muhitini tahlil qilish muhim o'rin egallaydi. Bu faoliyatning asosiy maqsadi fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va erkinliklarini cheklash emas, balki jamoat xavfsizligiga tahdid solishi mumkin bo'lgan xavflarni barvaqt aniqlashdan iboratdir [1].

Yaponiyada politsiya organlari turli internet platformalarida jamoatchilik fikrining shakllanish tendensiyalarini o'rganib boradi. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarda muayyan ijtimoiy

muammolar yuzasidan norozilik bildirish holatlari ko'payganda, politsiya va boshqa davlat organlari mazkur masala bo'yicha vaziyatni chuqur tahlil qiladi. Bu tahlillar orqali aholining qaysi qatlamida norozilik kuchayayotganligi, uning asosiy sabablari va ehtimoliy oqibatlari baholanadi [2].

Zamonaviy axborot muhitida yolg'on xabarlar va dezinformatsiya ham ommaviy noroziliklarni keltirib chiqaruvchi omillardan biri hisoblanadi. Amaliyotda ko'plab holatlarda asossiz xabarlar yoki soxta ma'lumotlar aholi orasida xavotir va ishonchsizlik muhitini shakllantirishi mumkin. Shu munosabat bilan Yaponiyada politsiya davlat organlari va ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlikda aholiga tezkor va haqqoniy ma'lumotlarni yetkazishga alohida e'tibor qaratadi [3]. Bu esa turli mish-mishlar tarqalishining oldini olish va jamoatchilik kayfiyatini barqaror saqlashga xizmat qiladi.

Yaponiyada ommaviy noroziliklarga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni aniqlashda tahliliy markazlar faoliyati ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu markazlarda ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy jarayonlar doimiy monitoring qilinadi. Olingan ma'lumotlar politsiya, mahalliy boshqaruv organlari va boshqa manfaatdor tashkilotlar ishtirokida muhokama qilinib, xavf darajasi baholanadi [4]. Natijada ehtimoliy ijtimoiy keskinliklarning oldini olish bo'yicha aniq chora-tadbirlar rejasi ishlab chiqiladi.

Yaponiyada ommaviy yig'ilishlar va namoyishlarni tashkil etish qonunchilik bilan tartibga solingan bo'lib, politsiyaning asosiy vazifasi jamoat tartibini ta'minlash va fuqarolar xavfsizligini muhofaza qilish hisoblanadi. Bunda politsiya namoyish ishtirokchilari bilan doimiy muloqot o'rnatadi, tashkilotchilar bilan hamkorlik qiladi va tadbirning xavfsiz o'tishi uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi [5]. Ushbu yondashuv ommaviy tadbirlarning nizoli tus olishi ehtimolini kamaytiradi.

Yaponiya amaliyotida ommaviy tadbirlardan oldin xavflarni baholash muhim bosqich hisoblanadi. Politsiya tomonidan tadbir ishtirokchilari soni, joylashuv hududi, transport oqimi, qarshi fikrdagi guruhlar mavjudligi va boshqa omillar tahlil qilinadi. Shu asosda jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha maxsus rejalar ishlab chiqiladi [6]. Bunday yondashuv politsiyaga vaziyatni nazorat qilish va ehtimoliy huquqbuzarliklarning oldini olish imkonini beradi.

Terrorizm va ekstremizm bilan bog'liq xavflarni barvaqt aniqlash ham politsiya faoliyatining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Jahonda kuzatilayotgan xavfsizlik tahdidlari Yaponiyani ham mazkur masalaga jiddiy e'tibor qaratishga undamoqda. Shu munosabat bilan politsiya tomonidan turli radikal guruhlar faoliyati, ularning axborot maydonidagi harakatlari va aholiga ta'sir ko'rsatish usullari doimiy ravishda tahlil qilinadi [7].

Ayniqsa, yoshlar muhitida radikal g'oyalarning tarqalish ehtimoliga alohida e'tibor qaratiladi. Ta'lim muassasalari, ota-onalar qo'mitalari va jamoat tashkilotlari bilan hamkorlikda profilaktik tadbirlar amalga oshiriladi [14]. Bunday choralar yoshlarni turli buzg'unchi g'oyalar ta'siridan muhofaza qilish hamda ularning huquqiy madaniyatini oshirishga xizmat qiladi [11].

Yaponiyada politsiya faoliyatining muhim xususiyatlaridan biri kuch ishlatish choralari qo'llashdan oldin profilaktik ta'sir choralari ustuvor ahamiyat berish hisoblanadi. Amaliyotda politsiya birinchi navbatda muzokara, tushuntirish va ogohlantirish usullaridan foydalanadi. Faqat jamoat xavfsizligiga real tahdid yuzaga kelgan holatlardagina qonunchilikda

belgilangan tartibda maxsus choralar qo'llaniladi [12]. Bu esa aholi va politsiya o'rtasidagi ishonchni saqlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shuningdek, Yaponiyada favqulodda vaziyatlar, tabiiy ofatlar yoki yirik texnogen hodisalar yuz berganda ham aholi orasida ijtimoiy keskinlikning kuchayish ehtimoli hisobga olinadi. Bunday vaziyatlarda politsiya boshqa davlat organlari bilan hamkorlikda aholini o'z vaqtida xabardor qilish, evakuatsiya ishlarini tashkil etish va jamoat tartibini ta'minlash choralari ko'radi [13]. Bu orqali favqulodda holatlarning ijtimoiy noroziliklarga aylanib ketishining oldi olinadi [17].

Umuman olganda, Yaponiya politsiyasi tomonidan ommaviy noroziliklarga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni barvaqt aniqlashda raqamli monitoring, tahliliy faoliyat, jamoatchilik bilan muloqot va kompleks profilaktik chora-tadbirlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu mexanizmlar mamlakatda ijtimoiy barqarorlikni saqlash va jamoat xavfsizligini ta'minlashning samarali vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda.

Yaponiya politsiyasining aholi orasida ommaviy norozilikka sabab bo'layotgan holatlarni barvaqt aniqlash va ularning oldini olish borasidagi tajribasini tahlil qilish asosida quyidagi taklif va tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

Birinchidan, huquqbuzarliklar profilaktikasini amalga oshiruvchi subyektlar tomonidan mahallalarda aholi kayfiyatini muntazam o'rganish tizimini yanada takomillashtirish lozim. Buning uchun profilaktika inspektorlari, mahalla faollari va jamoatchilik vakillari ishtirokida aholi murojaatlari, ijtimoiy muammolar hamda norozilik kayfiyatini keltirib chiqarishi mumkin bo'lgan omillarni doimiy tahlil qilish amaliyotini yo'lga qo'yish zarur [15].

Ikkinchidan, Yaponiyaning "Koban" tizimi tajribasidan kelib chiqib, mahallalarda profilaktika inspektorlarining aholi bilan bevosita muloqot qilish mexanizmlarini kengaytirish maqsadga muvofiq [16]. Bunda har bir profilaktika inspektoriga o'z hududidagi ijtimoiy muhit, xavf omillari va aholi muammolarini chuqur o'rganish vazifasi yuklatilishi lozim.

Uchinchidan, aholi orasida ommaviy norozilikka sabab bo'lishi mumkin bo'lgan holatlarni erta aniqlash maqsadida ijtimoiy tarmoqlar va internet platformalaridagi ochiq ma'lumotlarni tahlil qilishning huquqiy va tashkiliy mexanizmlarini takomillashtirish zarur. Bu orqali ijtimoiy keskinlikka sabab bo'lishi mumkin bo'lgan xavfli tendensiyalarni o'z vaqtida aniqlash imkoniyati yaratiladi.

To'rtinchidan, huquqni muhofaza qiluvchi organlar, mahalliy davlat hokimiyati organlari, ta'lim muassasalari va fuqarolik jamiyati institutlari o'rtasida axborot almashinuvini kuchaytirish lozim. Chunki aholi orasidagi aksariyat muammolar bir necha subyektlarning o'zaro hamkorligi orqali samarali hal etilishi mumkin.

Beshinchidan, profilaktika inspektorlari va jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasida faoliyat yurituvchi xodimlarning psixologik tayyorgarligini kuchaytirish maqsadga muvofiq. Xususan, konfliktologiya, muloqot psixologiyasi va ommaviy kayfiyatni baholash bo'yicha maxsus o'quv dasturlarini joriy etish lozim.

Oltinchidan, aholi murojaatlari bilan ishlashning raqamlashtirilgan tizimini yanada rivojlantirish zarur. Murojaatlarni tahlil qilish orqali muayyan hududlardagi ijtimoiy muammolarni aniqlash va ularning ommaviy norozilikka aylanish ehtimolini baholash imkoniyatlarini kengaytirish talab etiladi.

Yettinchidan, yoshlar orasida huquqiy madaniyatni oshirish va turli buzg'unchi g'oyalarning tarqalishining oldini olish maqsadida ta'lim muassasalarida profilaktik tadbirlarni

muntazam tashkil etish zarur. Bu jarayonga huquqni muhofaza qiluvchi organlar, psixologlar va jamoat tashkilotlari keng jalb qilinishi maqsadga muvofiq.

Sakkizinchidan, aholi orasida ijtimoiy keskinlikni keltirib chiqarayotgan muammolar bo'yicha davlat organlari va fuqarolar o'rtasida muntazam ochiq muloqot maydonlarini tashkil etish lozim. Bu fuqarolarning davlat organlariga bo'lgan ishonchini oshirish va muammolarni barvaqt hal qilishga xizmat qiladi.

To'qqizinchidan, ommaviy tadbirlar va yig'ilishlarni tashkil etish jarayonida politsiya va tashkilotchilar o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarini yanada takomillashtirish maqsadga muvofiq. Bu orqali turli nizoli vaziyatlarning kelib chiqish ehtimoli kamayadi va jamoat xavfsizligi ta'minlanadi.

O'ninchidan, aholi orasida ommaviy norozilikka sabab bo'luvchi omillarni barvaqt aniqlash bo'yicha ilmiy tadqiqotlar ko'lamini kengaytirish hamda mazkur sohada xorijiy davlatlar, jumladan Yaponiya tajribasini milliy amaliyotga tatbiq etish bo'yicha maxsus uslubiy tavsiyalar ishlab chiqish zarur.

Adabiyotlar::

1. National Police Agency of Japan. Police of Japan 2024. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.npa.go.jp> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
2. National Police Agency of Japan. Community Safety Bureau. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.npa.go.jp/english> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
3. Government of Japan. The Koban System: A Cornerstone of Community Policing. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.japan.go.jp> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
4. Ministry of Internal Affairs and Communications of Japan. Public Administration and Community Safety. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.soumu.go.jp> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
5. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Handbook on Police Accountability, Oversight and Integrity. – Vienna: UNODC, 2011. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.unodc.org> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
6. Interpol. Community Policing and Crime Prevention Practices. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.interpol.int> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
7. OECD. Public Governance Review of Japan. – Paris: OECD Publishing. – Электрон ресурс. – Режим доступа: <https://www.oecd.org> (мурожаат қилинган сана: 03.06.2026).
8. Xayitovich Y.J. Admission to the citizenship of the Republic of Uzbekistan in a simplified manner basics and conditions //ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal. – 2021. – Т. 11. – №. 3. – С. 1421-1424.
9. Yuldashev J. Basic Principles Of Citizenship Of The Republic Of Uzbekistan: Constitutional And Legal Analysis // The American Journal of Political Science Law and Criminology. – 2020. – Vol. 2, Issue 10. – P. 123-128.
10. Юлдашев Д. Х. Ҳаво транспорт ҳуқуқи транспорт ҳуқуқининг асосий тармоғи сифатида // Academic Research in Modern Science. – С. 178-182.
11. Нигматов Р.О., Шодиев А.А. Жиноят-ижроия қонунчилигида маҳкумлар ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг ўзига хос жиҳатлари: америка қўшма штатлари мисолида илмий-назарий таҳлил //Central Asian Journal of Academic Research. – 2025. – Т. 3. – №. 9. – С. 116-121.

12. Yuldashev J. Kh. Transport law as an independent branch of law // International Bulletin of Applied Sciences and Technology. – 2026. – Vol. 6, Issue 02. – P. 100-103.
13. Yuldashev J. X. Transport huquqi mustaqil huquq tarmoqi sifatida: nazariy asoslar, qiyosiy tahlil va O'zbekiston qonunchiligini takomillashtirish masalalari // Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2026. – Vol. 6, Issue 02. – B. 67-71.
14. Нигматов Р.О., Шодиев А.А. Жиноят-ижроия қонунчилигида маҳкумлар мажбуриятларини оширишнинг илмий-назарий таҳлили // Central Asian Journal of Education and Innovation. – 2025. – Т. 4. – №. 9. – С. 73-77.
15. Юлдашев Д., Исаков Л. Меры по борьбе с незаконной миграцией // International Bulletin of Applied Sciences and Technology. – 2023. – Vol. 3, Issue 6. – С. 1475-1480.
16. Нигматов Р.О., Шодиев А.А. Жиноят-ижроия қонунчилигида маҳкумлар ҳуқуқларини такомиллаштиришнинг илмий-назарий таҳлили // Бюллетень педагогов нового Узбекистана. – 2025. – Т. 3. – №. 9. – С. 27-31.
17. Юлдашев Д.Х. Ўзбекистон Республикаси фуқаросининг мамлакат ҳудудидан чиқариб юборилишини ёки бошқа давлатга берилишини таъқиқловчи миллий нормалар таҳлили // Eurasian Journal of Law, Finance and Applied Sciences. – 2023. – Т. 3. – № 4. – С. 7-9.

INNOVATIVE
ACADEMY